

VEČERNI LIST

Cena celoletno po pošti K 40.—, za Ljubljano K 36.—
 „ polletno „ „ 20.— „ „ 18.—
 „ četrletno „ „ 10.— „ „ 9.—
 „ mesečno „ „ 3.50 „ „ 3.—
 Uradništvo in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

NEODVISEN DNEVNIK

Inserti: Enostolpna petliversta (59 mm široka in 8 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vin., za dvo- in večkrat po 45 vin. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poštano: Enostolpna petliversta K 1.—, — Izhaja vsak dan, izveniši nedelja in praznike, ob 3. uri popoldne.

Preobrat v adrijanskem vprašanju?

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Reka, 5. marca. Francoski list Temps poroča, da se mora vprašanje o Epiru in Mali Aziji prej rešiti, kakor vprašanje o Adriji. List utemeljuje svoj predlog s tem, češ da se mora Italija drugod odškodovati, če bi bila primorana tukaj kake žrtve do-
 prnesti. Laški listi prinašajo to francosko vest brez vsake opomnje. Iz tega se da

sklepati, da je prišlo adrijansko vprašanje na pot pogajanj, katerih so se Lahi tako dolgo otresali. Kakor je torej videti, so Italijani napravili med Malo Azijo in Adrijo neko zvezo. Po zadnjih vesteh o razveljavljenju londonskega pakta in pri nevarnih razmerah v notranji Italiji je seveda to njihovo stališče čisto umevno.

Veselite v Italiji — žalost v Jugoslaviji.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Lugano, 6. marca. Iz Rima so došle vesti, da vlada tam veliko slavlje, ker je Orlando izjavil v zbornici, da je mirovna konferenca načelno zavzela stališče, da

ostane londonska pogodba v veljavi in da se bodo uradno priznale zahteve, katere je stavila Italija.

Vesti o preteči katastrofi v Italiji.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Lugano, 6. marca. Številni begunci, ki so v zadnjih 24 urah prišli čez italijansko mejo, so prinesli vesti o dogodkih v gornji Italiji. Cela Italija se nahaja pred veliko in težko krizo. Vstaje vojakov se širijo po vsem ozemlju. Po raznih mestih so se ustanovili vojaški in delavski sveti in se je proglasila republika.

Vlada je nezmožna, da vzdrži mir in red. Uporni vojaki zahtevajo, naj se vrnejo čete iz inozemstva in iz zasedenih krajev domov. Cela Italija je podobna sodu smodnika. Treba je le iskre, in nastala bo neizmerna katastrofa. Pričakuje se, da se bodo meje Italije v najkrajšem času zaprle.

Laški častniki proti aneksiji Slovencev.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Reka, 5. marca. Preko Trsta prihaja naslednja vest iz zasedene Vipave: V Vipavi pravijo laški častniki sami, da bi bilo škoda, ako bi Slovenci prišli pod Italijo. Tako izobraženo in politično tako probujeno ljudstvo kakor so Slovenci se niti

oddaleč ne more primerjati z laškim ljudstvom, ki je še daleč, daleč za njimi. Zlasti občudujejo delavnost naših ljudi. Ne morejo se načuditi njih splošni izobrazbi in pa njihovemu zanimanju za politično življenje. Lahe torej vendar pamet srečuje.

Ukrajinci v Lvovu?

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Kijev, 6. marca. Semkaj so te dni došle vesti, ki trde, da so ukrajinske čete zasedle glavno mesto vzhodne Galicije

Lvov in da so Poljaki morali mesto izprazniti. Doslej ta vest še ni potrjena po nobenem drugem poročilu.

Italija in Balkan.

Svet. Štefanović je priobčil v belgrajski »Epohi« pod naslovom »Balkan Balkancem« članek, v katerem opozarja na nevarno ekspanzivnost Italije, ki jo je začela kazati glede Balkana. Dočim se je Italija preje zadovoljevala z Valono kot protiutežu proti avstrijskemu in ruskemu vplivu na Balkanu, ji sedaj, ko ni več ne Avstrije ne Rusije, ne zadošča več niti cela Albanija, niti Trst in Pulj in — Dalmacija! Sedaj že govore o naravnem prodiranju italijanskega vpliva proti Vardarski dolini! Tako silno narašča italijanski tek po Balkanu. A temu, pravi člankar, so krivi balkanski narodi sami, ki radi malenkostne plemenske zagrizenosti zunaj v svetu rujejo proti Srbiji in jo skušajo osliniti, ji škodovati. Kakor prej Avstrija in Rusija, tako se je našla tudi sedaj prijazna velesila, ki je velikodušno pripravljena izvrševati pokroviteljsko (!) vlogo na Balkanu. Kaj pomeni tako pokroviteljstvo, so vsi balkanski narodi na svoji koži krvavo izkusili. Pa se še vedno nočejo izpametovati. Še vedno se niso naučili od velikih narodov zapostaviti malenkostnih etnografskih teženj nasproti velikim načelom politične in gospodarske neodvisnosti, v imenu katerih se prvi združujejo ali vsaj sporazumevajo. Srbiji je zgodovina in geografija odločila nalogo, da bodi glavni varuh in branilec svobode in neodvisnosti Balkana. Okolu nje naj bi se v najlastnejšo korist zbrali vsi sosede, ako nočejo ostati sami svoji največji sovražniki. — Tako nekako Štefanović.

Značilno je tudi, da se Italija trudi za donavsko slovansko federacijo med Čehi in Jugoslovani, nad katerimi bi Italija imela nekaj protektorat. Italijanski imperializem ni le nasilen, marveč tudi zvihačen in zahrbtni! Varujmo se ga!

Lahi proti Lahom!

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Reka, 5. marca. Iz Istre prihajajo poročila, da razsodni istrski Lahi odločno obsojajo internacije in aretacije primorskih Slovanov, ki jih vrše laške oblasti brez vsakega stvarnega povoda samo laškim denunciantom na ljubo. Odločno

zahtevajo, da se mora vsak slučaj kriminalno dognati, ne pa kar tako nedolžne ljudi zapirati.

Iz Vodnjaka poročajo, da nočejo tamošnji laški kmetje o laški aneksiji ničesar slišati!

Češkoslovaška legija straži Trst mesto Lahov.

V Trstu se nahaja Češkoslovaška legija, močna kakih 300 do 400 mož. Ti opravljajo varnostno službo na obeh postajah, v luki in na pošti. Značilno je, da je italijanski guverner v Trstu poveril Čehoslovakom

varnostno službo pri najvažnejših poslopih in napravah. Je li strah pred revolucijo tako velik in zaupanje do kraljevskih karabinjerjev tako majhno?!

Železničarski štrajk poravnán.

Štrajkujoče delavce so vse zopet sprejeli v službo, izvzemši onih, ki so jih zaprli. Železničarjem so ugodili v toliko, da jim izplačujejo zahtevanih 50 odstotkov povška, to pa vsled tega, ker se je potegnil

za nje laški železničarski sindikat. Od aretiranih železničarjev so jih obdržali šest, druge so izpustili. Imena zaprtih še niso znana.

Italijanski topovi pri Podbrdu.

Italijani so postavili v podbrški predor topove velikega kalibra in ga močno zastražili. Tudi na hribovju nad Podbrdom

proti Boh. Bistrici so ukopali več topov in postavili strojne puške.

O ječah v Trstu

pripoveduje goriški Slovenec, ki je ubežal preko demarkacijske črte: Od dne, ko so me aretirali, nisem dva dni dobil nikake hrane. Prišel v Trst, so me zaprli v neko mrzlo in umazano klet, brez vsake odeje in hrane. Tretji dan so me prepeljali v drugi, tudi zelo nesnažen prostor, kjer sem bil zaprt do dneva obsodbe. Z menoj vred se je nahajalo v zaporih nad 1000 ljudi,

samihi Slovencev iz zasedenih krajev, vseh stanov in starosti, tudi mnogo žensk in otrok. Med njimi je bilo mnogo duhovnikov in učiteljev. Aretirani so bili radi različnih »zločinov«; ker so prekoračili demarkacijsko črto, radi jugoslovanske propagande, ali ker so brali slovenske časopise itd. Kakor hitro je bil kdo obsojen, so ga odpeljali iz Trsta, večinoma v Benetke.

Umor v Idriji.

Revolucionarni duh med italijanskim vojaštvom.

Meseca februarja je bil umorjen gostilničar Jurij (priimka nismo še doznali) iz Kanomlja pri Idriji, njegova žena in dekla sta bili težko ranjeni in stanovanje izropano. Ne ve se pa, kdo je izvršil ta zločin. Italijanske oblasti drže celo stvar zelo tajno. V Idriji se nahaja neke vrste itali-

jansko vojaštvo, katero pusti tamošnji poveljnik podnevi zapreti, ponoči pa jih izpusti na svobodo. Pred njimi ni nobena ženska varna. Tudi v Idriji vlada med vojaštvom revolucionarni duh, vse je sito vojaške službe.

Primorski Lahi se ohlajajo.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Reka, 5. marca. Od povsod prihajajo vesti, da je nastalo med avstrijskimi Lahi veliko iztizenje. Prvotnemu navdušenju za Italijo sledi velik maček. Zlasti primorski Lahi so razočarani nad svojimi brati iz kraljestva. Razven nekaj mladih ljudi in nekaj fanatičnih izobražencev je laško ljudstvo samo čisto hladno in noče ničesar slišati o aneksiji od strani Italije.

Laška uprava je pod vsako kritiko. Pošta, železnica, sodnija, šola, politična uprava, vse je v razsuhu vsled nezmožnosti in nesposobnosti laških funkcionarjev. Trgovina je na tleh; in če bi ne bilo slovenskih kontrabantarjev, bi sploh prenehala. Vsa laška modrost obstoji v tem, da preganjajo kontrabantarje in pa slovenske štamplije.

Solstvo in Lahi.

Šola v Dolenji Tribuši je popolnoma laška. Poučuje italijanski vojak s pomočjo vojaškega kurata. Da se prikupijo staršem, dobe otroci brezplačno hrano opoldne in zvečer. Glavni pouk obstoji v vežbanju in štetju. Uspeha nobenega. V šolo zahaja približno tri četrtnine otrok. Vse ljudstvo sovraži Lahe in komaj čaka rešitve izpod neznosnega jarma.

Razpuščen občinski svet.

Italijani so občinski svet v Buzeti v Istri razpustili, uradnike odslovili in nastavili samo svoje ljudi. Sindaco je neki bivši davčni uradnik Begatto iz Buzeta. Ljudstvo se mora posluževati pri vseh uradih izključno laškega jezika. Slovenščina in hrvaščina sta brezpravni. Tamkajšnje vojaštvo je vse navdahnjeno revolucionarnega duha. Vojaki se drug drugega boje in čakajo le na iskro, ki bi vse vnela. Opaža se iste znake in stremljenja kot pred pomolom nekdanje Avstrije.

Predsednik urada za agrarno reformo.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 6. marca. Za predsednika urada za agrarno reformo bo imenovan bivši poverjenik za prehrano v Zagrebu Edo Markovič.

Wilsonov govor o zvezi narodov.

LDU Newyork, 4. marca. (Dun KU.) Predsednik Wilson je imel v Metropolitan operi govor, v katerem je izjavil, da se je na podlagi neovrgljivih dokazov iz vseh delov dežele prepričal, da so Zedinjene države za zvezo narodov. Zveza narodov ni nobeno sporno vprašanje med strankami in nobena stranka se ne bo upala trajno protiviti se tej zvezi. Opozicija senata temelji na doktrini skrbnega samoljublja. Ako Zedinjene države ne pristopijo k zvezi, bi bile najbolj zaničevani narod. Predsednik je zagotavljal, da Amerikanci niso šli preko morja radi tega, da pretepejo Nemce, temveč da pokažejo, da bodo Amerikanci šli povsod tja, kjer se napadajo pravice človeštva.

Žrtve Nemcev v Taminu.

Lyon, 6. marca. (Brezžično.) Sedaj se je oficijelno ugotovilo število žrtev, ki so jih leta 1914. povzročili Nemci v Taminu. Ustreljenih je bilo na trgu 225 oseb; vrženih v Sambro 40 oseb; umrlo je na zadobljenih ranah po strelah 10 oseb; ranjenih je bilo 77 oseb, 65 oseb lahko ranjenih; na drug način usmrčenih 49 oseb, ranjenih 10; na posledicah dogodkov je umrlo 22 oseb. Žrtev je bilo v posamnih krajih: v Allouru 324, v Saint Martinu 219 in v Rangersonu 53.

Odposlanstvo prekmurskih Slovencev v Ljubljani in Belgradu.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 5. t. m. iz uradnega vira:

Včeraj 4. t. m. se je oglašila pri deželni vladi v Ljubljani velika deputacija prekmurskih Slovencev, ki je izrazila odločno željo prekmurskega dela jugoslovanskega naroda, da se nedeljivo združi v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Poročala je, da Madžari na vse načine izkušajo pridobiti ogrske Slovence zase. Obetajo jim slovenske šole in urade in celo eno mesto v ministrstvu. Prekmurska deputacija izjavlja,

da kljub tem obljubam vztraja neomajno pri zahtevi, da se Prekmurje pridruži Jugoslaviji. Madžarom, ki so skozi stoletja zatirali panonske Slovence, nič ne verjame. Deputacija je poslala posebno poslanico pariški jugoslovanski delegaciji in je danes odpotovala v Belgrad, da tamkaj vladi zagotovi neomajno zvestobo prekmurskih Slovencev jugoslovanski kraljevini in da zaprosi, naj jugoslovanske čete čimprej odrešijo prekmurske Slovence madžarskega suženjstva.

Angleški polkovnik Baker v Trbovljah.

LDU Celje, 6. marca. Angleški polkovnik generalnega štaba Baker, odposlanec medzavezniške komisije za prehrano, je posejil v sredo, dne 5. t. m. Trbovlje v spremstvu poverjenika za prehrano in okrajnih glavarjev iz Celja in Ljubljane. — Sprejela ga je deputacija trboveljskega rudniškega delavstva, v imenu katerega mu je poslovodja delavskega konsumnega društva Sitter na podlagi konkretnih podatkov obrazložil bedni položaj rudarjev ter njihovih rodbin v premovalnih Trbovljah, Hrastniku in Zagorju. Polkovnik Baker se je natančno informiral o

vseh razmerah glede plače, prehrane, obleke in drugih življenjskih potrebščin. Ogledal si je tudi borna stanovanja delavstva, bolnico in dela rudarjev v rudniku. Obljubil je delavstvu, ki je strahovito trpelo pod pritiskom gnile avstrijske uprave in skope premogokopne družbe, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da se olajša delavstvu težki položaj. Prijaznost polkovnika Bakerja in odkritosrčno zanimanje za vsako podrobnost je napravilo na delavstvo globok vtis in vzbudilo nado, da pride skrajšnja pomoč.

Krvavi nemiri v Nemčiji.

LDU Naun, 5. marca. (Brezlično.) O nemirih v Nemčiji se poroča: Včeraj popoldne je prišlo v Berlinu v zvezi s splošno stavko do več izgrediv. Na Aleksandrovim trgu, kjer je policijsko predsedništvo, je nameravalo več izgredivnikov naskočiti na policijsko palačo. Vladne čete so množico po težkem boju razpršile. Več izgredivnikov je bilo mrtvih. Posebno veliko ljudi se je zbiralo pred trgovinami z živili ter so bili trgovci primorani zapreti trgovine, da se obvarujejo pred nasilnim vlomom. V Königsbergu na Pruskem so vkorakale državne čete ter vpostavile zopet red in mir. O manjših neredih poročajo iz srednjene-miškega mesta. Nadmornarja Kuhnta, ki je nemškega meseca izkljican za predsednik svobodne države Oldenburg in Vzhodne Frizije, je policija aretirala. Kuhnt se je do sedaj skrival. V noči od ponedeljka na torek so zasedle vladne čete tiskarno na špartakovskega organa »Rote Fahne«. V Spandau-u je množica proti generalni stavki demonstrirala. V sredo bo tajno glasovanje o stavkarskem vprašanju. V berlinskem predmestju Lichtenberg je prišlo v noči na torek do poboja med stražarji in demonstranti. Množica je ubila policijskega nadstražnika, dva pa smrtno varno ranila. Napadalcu so imeli 6 mrtvih in več ranjenih. Drhal je potem vlomila v več izložb ter odnesla zlate ure in nakite. Tudi trgovine z orožjem so bile oropane. Zaprli so urednika špartakovskega lista »Rote Fahne«. V torek ta list ni več izšel. Železniški promet je skoro povsod ustavljen. Nemška vlada je v velikih skr-

beh radi oddaje poljedelskih strojev, ki bi se glasom pogodbe premirja morali že dne 1. marca izročiti ententi. General Nudant, katerega je nemška komisija opozorila na nemožnost odpravljanja vlakov, kljub temu vztraja na natančni izpolnitvi pogojev, ker bi se sicer Nemčiji morala naložiti kazen za netočno oddajo poljedelskih strojev.

LDU Weimar, 5. marca. (ČTU.) Zveza med Berlinom in Drazdani je že prekinjena. Zračno pošto Weimar-Berlin so popolnoma ustavili, ker je izhajališče zračne pošte v Johannisthalu v rokah špartakovcev. V Weimarju je vse mirno, vendar pa tudi tukaj izbruhne lahko splošna stavka.

LDU Berlin, 4. marca. (ČTU.) Časnikarski okraj je tudi sedaj zelo močno utrjen. Pred časnikarskimi palačami je nato-vorjenega veliko papirja v balah, pod katerimi so nastavljene večje ali manjše strojnice. Vsak, kdor hoče vstopiti v časnikarsko hišo, mora imeti posebno izkaznico. Na strehah posameznih poslopij so nastavljeni vojaki s strojnimi in ognjemeti.

LDU Strassburg, 4. marca. (ČTU.) Kakor poročajo iz zanesljivega vira, so izza početka preteklega tedna nastala v zgornji Alzaciji velika mezdana gibanja. Poklicli so vojaško pomoč. V Mühleisnu stavka že 20.000, v zgornje alzaških rudokopih približno 5000 delavcev.

Narodna skupščina na Dunaju.

LDU Dunaj, 5. marca. (Dun KU.) Narodna skupščina je izvolila v svoji današnji seji predsednikom poslanca Seitzsa s

144 glasovi od oddanih 145 glasov. Predlog čehoslovaškega poslanca Dvoraka, da naj imajo poslanci pravico govoriti v svojem materinem jeziku in katerega je podpiral židovski nacionalac poslan. Stricker, sploh ni prišel do razpravljanja. Za drugega predsednika je bil izvoljen s 138 glasovi prelat Hauser. Ena glasovnica je bila prazna. Volitev tretjega predsednika so na strankino prošnjo preložili, dokler ne pride poslanec Dinghofer, ki radi boleznih še ni prisegel. Nato je bilo prebranih več pozdravnih brzojavk.

Proti povzročiteljem vojne.

LDU London, 5. marca. (Dun KU.) Reuterjev urad poroča: Dopisnik »Daily Expressa« javlja iz Pariza, da je komisija juristov, ki je bila imenovana v svrhu, da proučuje povzročitelje vojne, sklenila, da ne bodo nastopili proti nobenemu vladarju. Ta sklep se mora pa še ratificirati na mirovni konferenci.

Iz pokrajine.

Kr Ultimát zagrebških bančnih uradnikov. Iz Zagreba poročajo: Bančni uradniki so stavili ravnateljstvom bank svoje zahteve. Ako te zahteve ne bodo izpolnjene do 8. t. m., bodo vsi uradniki v soboto pričeli stavkati.

Kr Evidenčni in informativni urad za mornarico v Ljubljani. Razglašeno se, da se imajo vse osebe mornarice, k istanujejo v področju deželne vlade v Ljubljani v vseh zadevah izključno obračati samo na evidenčni in informativni urad za mornarico v Ljubljani. Ta urad bo vse pismene vloge predlagal v rešitev oddeljenju za mornarico v Zagreb. Istotako imajo osebe mornarice tega področja evidenčnemu uradu za mornarico v Ljubljani predložiti potrdila glede eventualnih njihovih terjatev na plači itd. Ta urad bo dokumente predložil pomorski intendanci pri oddeljenju za mornarico v Zagrebu, kjer se bo odločilo zaradi dohodkov in se jih nakazalo. Izplačali se bodo nato v Ljubljani. Vsi dalje-službeči podčastniki mornarice, kateri še nimajo 10 službenih let in kateri se še do sedaj niso prijavili, se pozivajo v lastnem interesu, da se ali osebno, ali pismeno javijo pri evidenčnem in informativnem uradu za mornarico v Ljubljani, ker je izšla za njih jako važna naredba. Opozarja se vse mornarje, da je pravilni napis na trakovih mornariških čepic z odredbo odločeno od sedaj naprej samo: »Ratna mornarica«. Vse stalno osebje mornarice, katero stanuje v Ljubljani, naj se zglati v evidenčnem uradu za mornarico, radi sprejema legitimacije. Izven Ljubljane stanujočim se bodo te legitimacije odposlale po pošti.

Kr Kolekci po 1, 2 in 3 krone so začeli v Trstu v škodo naše nove države ponarejati. Nekateri imajo to hibo, da napis 1 kron, 2 kron, 3 kron ni pravilen. Ker je policija dne 28. febr. v Ljubljani že neko žensko iz Trsta aretovala, katere je hotela večjo množino ponarejenih kolekov prodajati, se občinstvo, posebno pa uslužben-

ci trafik, trgovin in gostiln opozarjajo, da je treba na take škodljivce naše države strogo paziti in jih izročiti našim varnostnim organom. Prosi se občinstvo, da ustmeno ali pismeno policijskemu ravnatelstvu naznani, če je kdo v prodajalnah ponujal koleke.

kr Lastni častniški konji. Za službeno uporabo v področju Slovenije služečim aktivnim častnikom bivše avstro-ogrske armade se dovoli nabaviti potom vojaških komisij konje po ceni, katero komisija sama plača. Tistim častnikom, ki so ob prevratu izgubili lastne konje, se dovoljuje nakup enega konja za pavšalno ceno 650 kron; ta konj se šteje na predpisani stalež. Predpisani najvišji stalež lastnih konj, katere smejo imeti v področju Slovenije služeči aktivni častniki do definitivne organizacije armade, je sledeči: a) general 2; b) generalni štab: štabni častniki kot glavarji stožera 2, drugi štabni častniki, stotniki in dodeljeni častniki 1; c) pehota in tehnične trupe: štabni častnik (poveljnik polka) 2, drugi štabni častniki in stotniki, če so poveljniki bataljona ali stotnij 1; d) konjenica: štabni častnik kot poveljnik polka 2, ostali častniki, ki služijo pri četi 1; e) topničarstvo: štabni častniki kot poveljniki polka 2, drugi štabni častniki in stotniki pri četi 1; f) povozna skupina: štabni častniki in stotniki 1; g) sanitetnim štabnim častnikom in poveljnikom sanitetnih oddelkov pristojna po 1 eraričen konj. Vsako rekuriranje krme se ustavi s 1. aprilom t. l. Kdor nima konj seveda tudi stonarine za hlev in prispevkov za konja ne sme zaračunati. Častnikom, ki imajo več konj, kakor je po tem predlogu predpisano, se predpiše rok 30 dni, da prodajo svoje konje.

kr Pozor pred sleparjem! Franc Grom, vulgo Čukov iz Stare Vrhlike, je že od jeseni leta 1914 v ruskem ujetništvu. Več kakor eno leto ni o njem nobenega glasu. Doma sta samo njegova mati in sestra, h katerima je prišel dne 28. pret. m. neki možki v starosti okrog 40 let. Pripovedoval je, da je iz Žirov ter prihaja od svojega brata, kateri se ob povratku iz rus. ujetništva nahaja bolan v bolnišnici v Lvovu v Galiciji. V tej bolnišnici, da je tudi Franc Grom, kateri ga je naprosil, naj gre na njegov dom, kjer naj sporoči njegove poždrave in prošnje. On, da gre ravno sedaj zopet k svojemu bratu, ter lahko spotoma temu ponese, za kar ju prosi. Ženski seveda v velikem veselju in nič hudega sluteč sta mu vse verjeli ter mu dali: novo obleko, čevlje, klobuk, nekaj gorkega perila, mesa, 300 K denarja ter še nekaj drobnarij. Potem sta pa še najeli voznika, kateri ga je peljal z vozom na postajo Verd. Pozneje se je pa dognalo, da je to velik slepar, kateri bo gotovo enake stvari poskušal tudi drugod.

kr Tiskarski štrajk v Osjeku. V Osjeku štrajka vse tiskarsko osebje, ker so tiskarnarji odklonili njihove zahteve. Osješki listi »Jug«, »Hrv. Obrana«, »Zora«, »Draug« in »Slavonische Presse« so se dogovorili, da bodo začasno štrajka izdajali skupen list.

kr Razmere v Dubrovniku. Med vojaki v Dubrovniku se je pojavil pegavi tifus. — Živil je v mestu dovolj, a je draginja vseeno velika. Meso je po 18 K kg,

krompir po 1 K 60 vin., fižol po 10 K, koruzna moka po 4 K, leča po 9 K kg, olje po 18 K liter, posebno drage pa so ribe. Delavci zahtevajo silno visoke plače — s hrano vred se lahko računa na 50 kron dnevno. Zato mnogi gospodarji niso dali obdelati zemlje, s čimer bodo udarjeni eni in drugi.

kr Strokovno poštno glasilo, »Poštansko-Telegrafski Vesnik«, je začelo izhajati v Belgradu. Urednik je Sava Mijalković, načelnik v ministru za pošto in brzojav.

kr »Trgovinski Glasnik«, glasilo srbskih trgovcev, začne 15. marca zopet izhajati v Belgradu.

kr Društvo lastnikov belgrajskih listov je sklenilo edinstveno minimalno tarifo za oglase, katere se morajo držati vsi listi.

kr Rečni promet z Belgradom. Uveden je reden broderski promet med Belgradom in Bosanskim Brodom ter vmesnimi postajami.

kr Štrajk v Temešvaru končan. V Temešvaru so štrajkali poštarji in telegrafisti. Štrajk je končan in red in mir vpostavljen.

kr Ribarstvo v Dalmaciji. »Jugoslovanski Lloyd« poroča v članku »Naše morje v narodnem gospodarstvu« o dosedanjem položaju dalmatinskega ribištva: Zadnja leta pred vojsko se je bilo ribištvo v Dalmaciji precej razvilo, posebno lov na sardele. Osnovalo se je 25 tovarn za konzerviranje sardel — žal večinoma s tujim denarjem. Samo v mestu Kaniži na otoku Visu so l. 1907 nalovili 4,4 milijona sardel, dalje 190 tisoč 500 sardin in 346.106 skušev. Veljuka na otoku Korčuli, Vrbovsko, Jelsa na Hvaru, Trpanj na Pelješcu, Trogir in Makarska razpolagajo s sardelnimi mrežami in se pečajo s konzerviranjem te ribe. Ravno tako Boka Kotorska. Dalmatinska naseljena sardela je danes slaščica na najboljši gosposki mizi in more konkurirati grški, španski in francoski ribi, ker proizvaja Dalmacija izborna oljino olje, ki se v pločevini dobro drži. Ta koristonosna industrija je kljub temu šele v povojih. Na celi obali je v rabi šele 2792 ribiških ladij z 10.624 osebami, torej ne zaposljuje ribištvo še niti 6 odstotkov prebivalstva. Zelo je razvit lov na tune, katerih mesa pa še ne prirejajo za konzerve; tu so dane še velike možnosti, ker se tun lovi v jatah. — Otok Lastovo je na glasu s svojimi jastogi, ki so jih pred vojsko izvažali do Dunaja in Berlina. Zelo bogato na ribah je tudi zadrsko otočje, ki ima vsled bližine Reke in Trsta najlepšo priliko za izvoz. Iz dalmatinskih luk so prej izvozili v Reko, Trst in Pulj na leto do 150.000 kg rib. Ta količina bi se mogla in morala postotirati.

kr Tisza redivivus. V Banjaluki izhajajoči list »Novi Život« je prinesel na celi prvi strani članek »Tisza redivivus«, od katerega je pustila cenzura samo naslov.

kr Uvedba brzojavne službe pri poštnem uradu Maribor 3. Št. 3554-III. Pri poštnem uradu Maribor 3 se je uve-

dla 19. feb. 1919 zopet brzojavna služba, katera je bila med vojsko prekinjena. **kr Premoga in sladkorja** primanjkuje v Italiji, kot poročajo milanski listi, občutno. Uvoz iz Čehoslovaške je otežkočen.

Iz Ljubljane.

1 Uradništvo denarnih zavodov. Dne 4. t. m. vršilo se je med zastopniki uprav ljubljanskih denarnih zavodov in zastopniki uradništva pogajanje glede zahtev, ki jih je stavilo uradništvo na svojem zborovanju dne 9. febr. t. l. upravam. Do sporazuma ni prišlo. Uradništvo od svojih zahtev, ki se tičejo službenih prejemkov in delavnega časa, ne misli popustiti, ker smatra njih izpolnitev kot glavni predpogoj za izboljšanje svojega položaja.

1 Imejitelji srebrnih in zlatih hrabrostnih svetinj, ki stanujejo v Ljubljani in hočejo, da se jim izplača enkratna odpravnina za te hrabrostne svetinje, naj se zglase z dotičnimi legitimacijami do konca t. m. v vojaškem uradu v Mestnem domu, kjer se jim bo zadeva natančneje pojasnila.

1 Podporno in pravovarstveno društvo državnih uslužbencev za Kranjsko v Ljubljani ima svoj društveni sestanek v nedeljo, dne 9. marca ob 4. uri popoldne v svojem društvenem prostoru na Sv. Jakoba trgu št. 8. Tovariši člani, posebno društveni odborniki se vabijo, da se sestanka udeležijo, ker se bodo poročalo o društvenih in stanovskih zadevah važna poročila. Tekom kratkega časa je članstvo naraslo že v velikem številu, posebno z dežele, opozarjajo se pa tudi ljubljanski tovariši, ki še niso priglašeni, naj pristopijo k društvu. — Odbor.

1 Komu je kaj znanega. V tukajšnji hiralnico sv. Jožefa je bil sprejet nek neznanec, okoli 60 let stari človek, ki ima sirove, bolj dolge brke in neobrito brado ter je bolj visoke, vitke postave. Obleko ima rjavkasto-ponoženo. Pri govorjenju tako jeclja in govori nerazumljivo, da ni mogoče dognati, odkod je doma. Mož je nekoliko slaboumen. Komur bi bilo o njem kaj znanega, se prosi, da vse podatke sporoči mestnemu magistratu ljubljanskemu. Priporočila se pa, da je iz vsega spoznati, da je mož najbrž doma z Dolenjskega, na kar se posebno opozarjajo županstva, da ne bodo imela nepotrebnih stroškov.

1 Policija in red v mestu. Prejeli smo: Sinoči sem šel pozno po mestu. Čudil sem se, da ni videti skoraj nobenega vojaka na ulici, medtem, ko jih je bilo poprej vse polno. Koj sem spoznal, kako je to. Bilo je že ob tričetrt na 12 uro, ko sta sedela dva vojaka na kolodvoru v čakalnici. Prišla je patrolja in pokazati sta morala legitimacije. Ko se je pa ubogi vojak mudil s kazanjem legitimacije, mu je neka ženska ukradla nahrbtnik z živilom in perilom. Ni trajalo četrt ure, pa jo bila ženska v rokah vojaške policije, ki jo je oddala civilni policiji, ki jo je zaprla. Pol ure na to so aretirali v nekem dreveredu srbskega vojaka in neko 20 letno vlačgarsko deklino iz Litije, ki se vlačila že nekaj dni po Ljubljani. Vojška policija

Je pri svojem delu trda in neizprosna in upati je, da bo v par tednih po ljubljanskih ulicah najlepši mir in red.

Politična kronika.

p Kaj bo govoril regent? Pod tem naslovom smo prinesli 4. marca posebno poročilo, v katerem je bilo povedano, kaj v pariških diplomatskih krogih sodijo o govoru regenta Aleksandra, ki ga ima govoriti po svojem povratku pred našim parlamentom. Sinočnji »Slov. Narod« pa opozarja slovensko javnost, da je on to brzojavko prinesel en dan prej iz Beograda in pravi: »Mi smo ta govor objavili po svoji zasebni brzojavki iz Beograda, včeraj smo jo pa kot posebno poročilo iz Pariza čitali drugje, da si natančno vemo, da dotični list tega posebnega poročila sploh ni dobil in še celo ne iz Pariza.« — Kolikor je nam znano, je to poročilo priobčilo 4. t. m. edino naš list, zato se »Narodov« apel glede »plonkanja« in »poštenja« tiče najbrže nas. Ne bavimo se s politiko in nočemo preprirov, a v obrambo čvoje časti in pa da obyarujemo slovensko žurnalistiko gotove metode, smo primorani izjaviti sledeče: Dotično poročilo smo prejeli od svojega poročevalca dne 4. t. m. že ob zaključku lista, vsled česar vesti ni mogla več na prvo mesto. Razume se, da nismo v direktni zvezi s Parizom, saj nam ni na razpolago brezžična postaja. Vest se datira vedno odondot, odkoder je izšla. To bo »Narod« vedel. Bilo je posebno poročilo zato, ker je bilo od našega poročevalca in ne od kakšnega dopisnega urada. Isto vest so istega dne ko mi priobčili tudi drugi zagrebški listi, in sicer v isti obliki, ko mi. To v pojasnilo, če je bil očitak na našo adresu.

p Čehoslovaki in Rumuni. Čehoslovaška republika je začela z Rumunijo izmenjevati blago. Velika množina obuval za rumunsko armado, je že prišlo; tudi prebivalstvo je bilo že nekoliko preskrbljeno s tem češkim blagom. V zameno bo dobila Čeho-slovaška iz Rumunije petrolej in sol.

p Angleška in ameriška pomoč Srbiji. Belgrajski listi poročajo, da je iz Amerike in Anglije na poti v Srbijo 900 vagonov raznih živil in drugih življenjskih potrebščin ter 500 vagonov pšenice. Razen tega je naznanjen večji transport semenskega blaga in plemenske živine.

p »Odjek«, glasilo samostalne radikalne stranke, začne izhajati v Beogradu te dni.

p Sam se je sedil. Mednarodna komisija v Sofiji je pozvala na zaslišanje bolgarskega podpolkovnika Jankova, ki je usmrtil srbskega mitropolita v Skoplju Vičentija. Jankov se je odpravil v Sofijo, a se je na potu tje kaj v železniškem vozu zastrupil.

p Turško bolgarski konflikt. Ker je Turčija posedla Trakijo s turško armado, se razmerje med Turčijo in Bolgarijo vedno bolj poostruje. Turška vlada je odbila bolgarsko zahtevo, da potegne svoje čete iz Trakije, ki je bila dovoljena Turčiji od centralnih velesil, tedaj, ko je ta stopila v vojno.

p Izjava mažarskega ministra. Ob pri-liki nekega obeda je izjavil ogrski minister za poljedelstvo Buca, da ve Ogrska sama za en cilj, a ta je najtesnejša zveza s socialno demokracijo in radikalno izpolnitev vse socialističnih teženj.

p Anarhistične razmere na Mažarskem Iz Velikega Varadina poročajo, da prihaja iz županij Solnoka, Hajda, Bihora in Arada vedno več beguncev, ki pripovedujejo da delavci in vojaki v teh krajih ropajo vse kar jim pride pod roko in človek tam še svojega življenja ni varen. Ogrska vlada nima moči, da bi to gibanje uničila, ker so vojaki odpovedali pokorščino.

p Pogodba med Italijo in Esad Pašo. Bolgarski časopisi pišejo, da se nahaja med Esad pašo in Italijo tajna pogodba, ki jamči ustanovitev samostojne albanske države. Trdi se, da priklonijo k Albaniji tudi severni Epir, ki ga zahteva Grška in ki je po večjem naseljen z Albanci.

p Rumunija in Albanci. Ko se bo na mirovni konferenci razpravljalo vprašanje glede Albancev in Kučevlahov, bo Rumunija zastopala stališče, da naj se Kučevlahi priklonijo bodoči Albaniji.

p Angleška eskadra v Črnem morju. V mesecu marcu bo dospela v Konstanco ena angleška eskadra.

p. Kaj mislijo Japonci? Japonci sprejemajo v službo nemške oficirje. V njih službo jih je vstopilo zelo mnogo. Vsak častnik dobi prvo 5000 mark in 1200 mark mesečnega prispevka.

Zagreška borza.

Zagreb, 5. marca. Zanimanje trgovcev na borzi je bilo majhno. Velikih sprememb v kurzi ni bilo. Delnice trgovske banke so uspeli na 320. Danes so se posebno zahtevale delnice tovarne za kože, katere se pa nahajajo v rokah kapitalistov. Dajalo se je za nje 41 tisoč, na prodaj jih je bilo za 70 tisoč. Promet je bil majhen.

Zagreb, 5. marca. Zaključni kurzi na današnji borzi.

	Donar:	Blago
Banka za trg., obrt in industrijo	458	472
Banka in hranilnica za Primorje	—	—
na Sušaku, nove delnice	—	500
Hrvatska eskomptna banka	1430	1455
Brodsko menjačka banka	—	—
Eskomptna in men. banka, Brod	—	—
nove delnice	350	375
Hipotekarna banka, Zagreb	433	443
Jadranska banka, nove	—	890
Hrvatska kreditna banka	1040	1090
Narodna banka, brez kupona	435	445
Obrtna banka, zadnja emisija,	—	—
najnovejši del	246	256
Poljedelska banka	112	115
Prva hrvaška hranilnica, stare	8975	9050
nove	—	9500
Ročka-pučka banka	200	210
Hrvatska deželna banka v Osijeku	—	—
stare	—	—
nove	670	685
Sladkorna tovarna, Osijek	2450	2750

Po svetu.

s Umetniki v zrakoplovih. Ker se je Claire Dux izrazila, da bo napravila potovanje na prihodnje gostovanje v zrakoplovu, so se tudi drugi umetniki kaj naglo

sprijaznili s to mislijo, da se bodo vsled sedanjih počasnosti ostalih prometnih sredstev, posluževali zrakoplovov. Monakovska pevka Elizabeta van Endert namerava baje poleteti v Weimar, kjer bo pela na nekem koncertu. Tudi Aleksander Moissi se pogaja, da bo napravil prihodnja gostovanjska potovanja v zraku.

s Nov ples v Parizu. Parižani so zopet izumili nov ples, ki se imenuje »Jass-Band«. Nek francoski pisatelj je vihravo nastopil proti temu in njegove besede lahko veljajo za vse, ne samo za Francoze. »Zastonj je, če jim kdo dokazuje, da plešejo »Jass-Band« v Ameriki samo zamorci. Tudi smo jim dokazovali, da plešejo »Tango« samo v najbolj pokvarjeni družbi v Argentini. A to so zato »Tango« opustili. Samo eno sredstvo je, da jih privedemo k temu, da se odpovedo temu plesu. Če rečemo namreč, da je »Jass-Band« ples vojnih dobičkarjev. Vojni dobičkar neče nihče biti.«

s Oblednica bitke pri Verdunu. Ob obletnici bitke pri Verdunu, v kateri so se bili izkazali Francozi ko junaški branitelji, so priredili v Parizu veliki glasbeni koncert, pri katerem so sodelovali umetniki opere »Comedie Francaise«, ameriška vojna glasba in angleška vojna glasba.

s Nove ogrske znamke se ne razločujejo mnogo od prejšnjih, samo mesto napisu: »Kraljevska madjarska pošta«, se nahaja samo: »Madjarska pošta«.

s Samcumer Rašid beja. Rašid bej, ki je bil obdolžen, da je dal izvršiti silovite grozovitosti in klanje v Armeniji in bil radi tega zaprt, je ubežal iz ječe, da bi pobegnil v Anatolijo. Zagledala pa ga je straža in ga hotela prijeti, nakar se je sam usmrtil.

s Ujet breganški princ. Rimski »Eposci« javljajo iz Tripolisa: Pred nekoliko dnevi nam so izročili breganškega princa z nekoliko vojakov, ki je oblečen kot avstrijski oficir. Ta princ, ki je sorodnik cesarice Zite, se je izkrcal z neke podmornice, da bi razvijal politično akcijo v pri-log centralnih oblasti.

s Kongres za varstvo črnega plemena. V Parizu se je osnoval kongres za varstvo črnega plemena. To je prvi kongres te vrste. Pri tem kongresu sodelujejo črnski delegati iz Zedinjenih držav, Haiti, angleških, francoskih, belgijskih in portugalskih kolonij, dalje delegati iz Liberije, Abesinije in končno člani evropskega društva za zaščito črncev.

s Smrtna kazen za pijanost. Najnovejši ruski časopisi, ki prihajajo v Helsinkings, javljajo, da so visoki boljševiški uradniki vdani pijači. Sovjetska vlada je izdala zato manifest, v katerem pravi, da ideja boljševizma zaradi tega zelo trpi na dobrem glasu, če se visoki uradniki in poslanci sovjeta udajajo pijači. Ukaz določuje, da se bo mnogo boljševiških uradniških mest nadomestilo z drugimi močmi. Če vse to ne bo pomagalo, bodo kaznovali pijanost s smrtjo.

s Ljudstvo Francoske. Po najnovejšem štetju so porodi v onih krajih Francoske, ki ni bila zasedena, silno

razadovali. Leta 1913. je bilo porodov še za 17.360 duš več nego smrtnih slučajev. Če prištejemo še število padlih, 1.400.000, tedaj se je število prebivalstva znižalo za 2.283.160 prebivalcev ali za 5 do 8 odstotkov. V letu 1913. je znašalo število porok 247.880, v letu 1915 je padlo na 75.237, zvišalo pa se je v letu 1916 zopet na 168.162 in v letu 1917 že na 168.508.

s Žetev v Argentini. Zadnja žetev znaša 20 milijonov bušeljn, to je 540.000.000 kilogramov ali 5 milijonov štiristotisoč kvintalov. To je žetev, kot je niso pričakovali.

s Radij na Angleškem. V grofovini Devonshire so našli razsežne plasti one rude, iz katere se pridobiva radij. Po enoletnem kopanju so zadeli na bogato žilo, ki ima, po analizi, ki jo je izvršil dr. Henry Ferry iz univerzitetnega kolegija v Londonu, 26% kranjske kisline, to je 13 krat več kot ona rudijska ruda, ki so jo dozdaj vozili iz Amerike na Angleško.

s Novi norveški zakon o zakenu. V Norvegiji vprašajo po novem zakonu ženina in nevesto, če sta bila kdaj, ali če sta spolno bolna in zakon tudi poprej javno razglasijo, kar pa ljudem ni zelo po volji. Mnogi mladi zaročenci gredo čez mejo na Švedsko, samo, da se zognejo tem neprijetnim vprašanjem.

s Wilson dela. Iz Washingtona javlja: Koliko Wilson dela, je razvidno iz tega, da je ob povratku v Ameriko sedel 10 ur za svojo mizo pri delu in potrdil v tem času 26. zakonskih načrtov, poleg tega je podpisal mnogo drugih ukrepov in prisostvoval zborovanju, ki je trpelo do pol noči.

s 3000 klavirjev. V Varni na Bolgarskem se nahaja v magazinih 3000 klavirjev, ki so jih bili odnesli Bolgari iz Bukarešte. Te dni jih bodo pripeljali nazaj v Rumunijo.

s Iz Odese. Mesto je popolnoma mirno. Promet in življenje se vršita navidez ko navadno, toda le navidez, zakaj vojna tudi temu mestu ni prizanesla. Posebno mnogo brezposelnih in neznosna draginja vlada povsodi. Francozi so gospodarji mesta. So baje zelo priljubljeni, a za mesto se ne brigajo veliko. V tem slučaju se spomnijo Odeščani pogosto na avstrijsko upravo, ki je ustanovila za ljudi erarične pekarije, če je šel kruh za ljudi h kraju. V Odesi se nahaja še nekaj naših oficirjev, ki so tam dobili službo. V mestu je še vedno zbirališče za vojne ujetnike. Vožnja čez Žmerinko traja 11—12 dni in stane 1500 kron. — Ona o kruhu bo malo zlagana. Nemci še vedno mislijo, da so bili samo oni dobro. Nasprotno, ko so erarične pekarije odpovedale, so šli k civilnim pekarnam z vozovi po kruh za vojaštvo. Spomladi, aprila meseca 1918 v Odesi še ni manjkalo kruha.

s Vojni križ za Clemenceaua. Del pariškega časopisja se zavzema zato, da podelijo Clemenceau-u vojni križ, ki so ga podeljevali navadno le na fronti ranjenim vojakom. Neki major, ki propagira to misel, piše: »Ko je bil Clemenceau na fronti, ni bil ranjen on, pač pa so bili ranjeni mnogi njegovi tovariši. To krivico je na-

pravila usoda! Živel Clemenceau, ranjeni na polju časti! — So pač povsodi naivni ljudje. Tedaj, v nevarnosti je bil, da bi bil lahko ranjen, a ni bil, križec naj se mu podeli vseeno... Živela logika!

s Amerikanski vojski naj plačajo dolgove. Ko so ameriški vojaki zapustili Francosko, je izdala oblast pri dnevnem povelju čudno zapoved, ki je nalagala, da naj častniki in vojaki plačajo na Francoskem napravljene dolgove. Kdor bi tega ne storil, ga morajo izročiti vojnemu sodišču. V zapovedi se glasi: »Ne sme se dovoliti, da bi radi neplačanih dolgov trpel ugled Zedinjenih držav.«

s Na plavu preko Vzhodnega morja. Spričo velikega pomanjkanja ladijskega prostora je prišla stockholmska tvrdka Rofanit na misel, da bi izvažala les na plavih. Dala je zgraditi 112 m dolg, 16 m širok in 8 m visok plav, na katerem je bilo naloženega 9000 kubičnih metrov lesa v teži 6000 ton. Plav sta iz Haparande vlekla v Kodanj dva parnika; v vodo se je pogrezal plav 5 m globoko. Vožnja je trajala 14 dni. Stroški za plav in prevoz so znašali okroglo 100.000 K, dočim bi bil prevoz na parnikih stal 130—140 tisoč kron. Družba namerava zgraditi še 40 takih splavov in voziti z njimi tudi preko severnega morja.

s Moč angleške vojske. Po »Beli knjigi« se računa angleška armada doma in onostran morja brez indijske armade na 2 in pol milijona mož. To število se bo znižalo na 952.000 mož. Vojsko na Reni bodo znižali na 23.000 častnikov in 380.000 mož. V Italiji imajo 600 častnikov in 10.000 vojakov, v Bolgariji, Turčiji in Kavkazu itd. je 4850 častnikov in 75.000 vojakov. Vojska v Indiji in Palestini znaša 3750 častnikov in 56.500 vojakov indijske armade in 2750 častnikov in 40.000 mož angleške vojske. V severni Perziji in Mezopotamiji je 8750 častnikov in 28.900 vojakov angleške ter 4600 častnikov in 950.000 mož indijske armade. Drugje (v kolonijah in Rusiji) imajo 15.000 častnikov in 225 tisoč mož.

s Pogreb Edmonda Rostanda. Telo velikega pesnika Edmonda Rostanda je ležalo na mrtvaškem odru v velikih knjižnici v Marseille. Velika knjižnična dvorana je bila preobložena v črtno, gorelo je nešteto mnogo sveč. Za sprevedom na pokopališče sta šla dva Rostandova sina: Maurice in Jean. Pred katafalkom so govorili: prefekt Saint, marseillski načelnik Pierre, za društvo dramatikov je govoril Wolf, za društvo književnikov pa Harnecourt. Krsto so peljali na topničarskem vozu.

s Neokusnost v pariških gledališčih. V nekaterih pariških listih se pojavljajo vedno večji protesti proti nekaterim gledališkim spekulantom, ki hočejo z raznimi neokusnostmi vreči Pariz zopet v staro luč razuzdanosti. Nekateri trdijo, da je treba vrnivšim se vojakom lahkega, pikantnega razvedrila. Nek demobiliziran častnik pa je poslal časopisju pismo, v katerem pravi, da če so znali prenesti trdo življenje strelskih jarkov in nevarnosti, raditega še niso postali svinje. »Svinje«, je končal častnik, »ne žive v jarkih, ampak v mestih.«

s Francoski časniki so državniki. Dokaz, kako velik vpliv ima francosko časopisje na javnost, je to, da so od petih meščanskih zastopnikov Francije na mirovnem posvetu štirje izmed teh časniki ali so vsaj bili časniki. Clemenceau sam je bil izdajatelj in urednik lista »L'homme enchaîné«. Tudi minister Pichon je bil začel svojo karijero kot častnik. Bil je sourednik »Justice« in sotrudnik mnogih drugih listov, a leta 1894. je pustil častnikarstvo in se vrnil na politiko. Pozneje se je vrnil k »Petit Journal« kot referent za nvanje politične zadeve. André Tardien pa je bil začel kot politik in je šel pozneje k častnikarstvu in postal urednik »Tempsa« za nvanje stvari. Tudi finančni minister Klotz je že poskusil to delo. Samo stari Pavel Cambon ni bil častnik; ta je pratip diplomatske stare šole, ki ni bil nikdar drugega kot samo diplomat.

Marketenderca.

Marsikomu od nas so še v spominu te zalagateljice suhih grl na vojaških vajah, te jarkine bojne polja, kakor nam poje od njih Béranger in nam jih slika Raffet iz časov Napoleonovih. Nihče ni pravzaprav mislil, če je pogledal njihov vojaček na kencu kerakajočih čet ali pa šeter, če so se čete ustavile, nihče ni mislil, pravimo, da je bila njihova noša pravzaprav le za parado in da je bil oni sodček, ki so ga imele s seboj, res le majhen in nikakor ni mogel zadostiti z vinom tolikemu številu mož, niti z žganjem ne. Tudi ni nihče na to mislil, da so bile te ženske povečini prozaične žene kantinskih najemnikov ali pa pralcev, ki so bili dodeljeni vsakemu polku. Nehoté se je moral ob njihovem pogledu vsakdo spomniti na legendarične dogodbe prejšnjih časov; videli smo jih v domišljiji, kako so dvigale na bojnem polju glavo ranjenca in vlivale med njegove blede ustnice zadnjo krepčilno kapljico, kako so hitele ponoči na bojno polje, samo da iščejo zastavo pod mrtveci in da jo skrijejo pod svojim krilom.

Kakor nam poroča Georges Lenotre v listu »Temps«, se je napisalo že veliko zgodb o teh ženskih vojakih. Prave zgodovine o njih pa še nihče ni pisal. Saj jih bomo tudi kmalu pozabili, nadomestil jih je prozaični narednik. V neki knjigi, čije avtor je francoski zgodovinar René Brize, beremo zanimiv odstavek o teh ženskah. Glasi se: »Ženske in armade revolucije in francoskega cesarstva«. Knjiga sicer ni vsakemu primerna, ima pa zelo lepe dogodbe o teh junaških Francozinjah, ki so zmerom dobre volje in zmerom hrabre. Beremo cele junaške čine v malo vrsticah. Tu pripoveduje pisatelj o gospej Cazajus, marketenderici 57. polka, ki jo omenja po neki bitki leta 1807. armadno povelje, da je prodrla kljub gosto padajočim krogel dvakrat v neko dolino, kjer so se bojevali njeni tovariši, in jim je brezplačno razdelila dva sodčka žganja. Ko se ji neki vojak ponudi, da bo šel namesto nje v dolino, mu odgovori, da je življenje ženske veliko

aanjshe važnosti za domovino kakor pa življenje hrabrega vojaka. Ali pa marketenderca 14. polka Katarina Begnin, o kateri pravi knjiga, da je bila zmerom delavna in vesela, da je spremljala svojega moža v ogenj, ga ranjenega vzela na roke in ga v topovskem ognju nesla dve miljii dalje. Marija Royer od 51. brigadnega polka je planila v reko, da reši vojaka, ki je bil na tem, da utone. Bonaparte podari neustraheni ženi zlato verižico. Neka druga pripelje v neprestanih, nevarnih, tri mesce trajajočih bojih, v lakoti, revščini, hudem mrazu na samokolnici od Moskve v Alzacijo svojega stotnika, ki mu je krogla zdrobila nogo. Neko drugo marketenderco, gospo Barreau, od 26. linijskega polka, ujamejo Angleži in jo zapro v trdnjavi Plymouth. Ko jo pošljejo spet nazaj na Francosko, stlači v navzočnosti svojih stražnikov nekega tovariša, ki je bil z njo vred ujet v kovčeg in ga pripelje nazaj v Limoges k polku.

Veliko teh junakinj je omoženih, so dobre žene in pozorne matere. Od l. 1792. do l. 1802. je bila družina Devriez v vseh bojih tistih let. Oče je artilerist, mati marketenderca, sin Dominik tambur, obe deklici pa pomagata prati perilo polka. »Jaz morem živeti samo v armadi,« prizna leta 1809. v Sternbergu ob Donavi neka marketenderca generalu, ki jo gleda, kako pere ob bregu reke. Od časa do časa je prebrala svoje delo, da dá piti otroku. Dva druga nekoliko starejša otroka sta se igrala ne daleč oddod. »Sledila sem polku, ker sem ljubila nekega narednika. Bil je ranjen in jaz sem mu stregla. Poročila sva se. Ti otroci, ki jih vidite in ki so bili krščeni pod francoskimi zastavami, bodo enkrat prav dobri grenadirji. Ni ga vojaka v polku, ki bi ne bil proti njim kakor lastni oče, tako radi jih imajo vsi. Če bom umrla, bodo junaki polka podedovali te otroke. In moji otroci bodo potem gotovo slišali o meni le dobre reči.«

Od vseh teh čudeznih in prikupljivih postav, ki gredo mimo nas kot brezimne junakinje francoske zgodovine, je najlepša in najprikupljivejša ona, ki jo pozna s priimkom »Marija z leseno glavo«. Ni bila taka marketenderca kakor jih vidimo v komični operi pretečenih časov, dišala je po pipi in žganju, bila je strašno grda, nos razjeden, usta velikanska, barva kože bakrenorjava, oči kakor dve glavi kakega žeblja. Vse je bilo podobno onim glavam, ki jih vidimo v izložbah vaških brivcev. Odkod je prišla, kdo jo je vzgojil? Nihče ni nič vedel o tem in ona najbrže tudi ne; vse, kar je vedela o svojih družinskih razmerah, je bilo to, da je bila rojena na cesti invalidov. Od vseh onih, ki so jo poznali, ji je po Napoleonovi dobi najbrže en sam posvetil miloščino spomina, in sicer oni, ki je izdal leta 1833. svoje spomine pod ponižnim naslovom: Anekdotski spomini častnika Velike armade.

Roman Marije se prične v istem času, kakor republika. Strastno zaljubljena v bivšega tamburja garde je kmalu spoznala, da ho spričo svoje grdosti težko kdaj dobila drugega ljubimca. Ko je torej vstopil zopet v armado, mu je sledila v voj-

sko. Živela je v marketenderskem šotoru, jedla z vojniki skupaj in streljala kakor oni. Sčasoma se je popolnoma uzivila v to življenje in je ostala pri polku kot marketenderca; to jo pa ni oviralo, da je zgrabila puško, če je bila prilika, in so morali vsi vojaki v boj. Pri Marengu je stala v boju kljub devetmesečni nosečnosti in je v boju tudi rodila sina. Mishimo si lahko, da njen sin ni bil ne bogoslovec in ne sodnik, ki deli mir. Kakor hitro je bil toliko star, da je razlikoval desnico od leve, je postal tambur v polku, mati je bila pa marketenderca. Pod vodstvom svoje matere se je udeležil vseh bitk in vojsk cesarstva. Leta 1814. je padel njegov oče, zadet v srce, par dni pozneje pa tudi sin Marije sam. Tedaj je pa padlo tudi Napoleonovo cesarstvo. Nesrečnica je izgubila v enem mesecu vse, moža, sina in cesarja. Kaj je ta rbeža žena delala v prihodnjem letu, ni znano; brez staršev, sorodnikov, brez domovine in strehe, prijatelji razpršeni na vse strani, se tudi kot domovini nevarni niso smeli prikazati. Ko e pa slišala, da je prišel cesar nazaj in da stanuje spet v Tulerijah, je prevzela nanovo svoje mesto v polku. V mestu Lille je prevzela marketenderske posle. V bitki pri Waterloo 18. junija 1815 je po svoji skušnji takoj edela, da gre Francozom slabo. Še enkrat je hotela videti oboževanega cesarja, in posrečilo se ji je tekom popoldneva. Dolgo dolgo ga je gledala in poglobila pogled svojih malih oči v krasne njegove. Ko se ji je ta želja spelnila, je šla nazaj k svojim vojakom, s trdnim namenom, da jih ne zapusti več.

Konec njene zgodbe je krasen. Balzac bi bil občil v njej tvarino za dramatičen nadčloveški konec kakega svojih junakov. Ob pol osmih zvečer se je nabajala Marija z leseno glavo pri gardi, delila je žganje in pomagala pobirati ranjence. Ko je slišala ob osmih klic: »Reši naj se, kdor se more,« je sklenila, da ne bo preživela cesarjeve armade, ki ji je bila še edino, kar je ljubila na svetu. Ostala je v dežju sovražnih krogel. Sovražni vojak stre njen sodček in ji porine bajonet v trebuh. Ona zakliče: »Francija naj živi!« in pade na tla. Par trenutkov pozneje zadene umirajočo še krogla v obraz in ga raztrga. Še enkrat se dvigne in zakliče: »Živio cesar!« Neki grenadir, ki je tudi umirajoč ležal tam in jo videl, kako se je vlekla po tleh med mrtveci, dvigne glavo, jo spozna po njeni obleki in ji šaljivo reče: »Marija, sedaj pa nisi lepa.« Marija se skuša nasmejati in odgovori: »Mogoče. A ponosna sem lahko, da sem hči, žena, mati in vdova cesarjevih vojakov!« Marija umre. Rekli so, da je bila stara 50 let in da se je borila v 17. bitkah.

Aprovizacija.

a Sladkorne izkaznice se bodo izdajale pri vseh krušnih komisijah v soboto dne 8. marca od 8. do pol ene ure opoldne.

a Na vsako sladkorno izkaznico se dobi razven sladkorja tudi še 1 kg soli. Kilogram soli stane 1 K.

a Sladkor in sol na izkaznice št. 2, 46 in 52 se dobi v sledečih trgovinah: Na št. 2

pri Zirkelbachu, Poljanska cesta; na št. 46 pri Premku, Pred Igriščem; na št. 52 pri Stanzerju, Dunajska cesta (preje trgovina Holzerja).

a Prodajalci sladkorja in soli smejo odvzeti strankam za sladkor in sol le prvi in drugi odrezek sladkorne izkaznice. Levo polovico sladkornih izkaznic pa morajo strankam vrniti radi užigalice, ki se bodo dobile na leve polovice sladkornih kart.

a Čas prodaje sladkorja in soli in kje se bodo dobile užigalice, se objavi v listih.

a Amerikanski sladkor in kavina primes za VII. okraj. Stanke VII. okraja dobe v petek, dne 7. marca na izkaznice za krompir amerikanski sladkor in kavino primes pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Stranka dobi za vsako osebo po pol kilograma sladkorja in četrt kilograma kavine primesi, kar stane 5 kron. Določa se ta-le red: dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 160, od 9. do 10. št. 161 do 320, od 10. do 11. št. 321 do 480, popoldne od 2. do 3. št. 481 do 640, od 3. do 4. št. 641 do 800, od 4. do 5. št. 801 do konca.

a Amerikanski sladkor in kavina primes za VIII. in IX. okraj. Stranke VIII. in IX. okraja dobe v soboto, dne 8. marca na izkaznice za krompir amerikanski sladkor in kavino primes pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Stranka dobi za vsako osebo po pol kilograma sladkorja in četrt kilograma kavine primesi, kar stane 5 K. Določa se ta-le red: VIII. okraj dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 180, od 9. do 10. št. 181 do 360, od 10. do 11. št. 361 do konca, IX. okraj popoldne od 2. do 3. št. 1 do 130, od 3. do 4. št. 131 do 260, od 4. do 5. št. 261 do konca.

a Meso na rdeče izkaznice B bo delila mestna aprovizacija v petek, dne 7. marca in v soboto, dne 8. marca v cerkvi sv. Jozefa. Določen je ta-le red: v petek, dne 7. t. m. popoldne od 3. do pol 4. št. 1 do 200, od pol 4. št. 201 do 400, od 4. do pol 5. št. 401 do 600, od pol 5. do 5. št. 601 do 800, od 5. do pol 6. št. 801 do 1000. — V soboto popoldne od 1. do pol 2. št. 1001 do 1200, od pol 2. do 2. št. 1201 do 1400, od 2. do pol 3. št. 1401 do 1600, od pol 3. do 3. št. 1601 do 1800, od 3. do pol 4. št. 1801 do 2000, od pol 4. do 4. št. 2001 do 2200, od 4. do pol 5. št. 2201 do 2400, od pol 5. do 5. št. 2401 do konca.

a Stranke, ki dobivajo meso pri Podkovu in Kebru, Bohoričeva ulica, se imajo zglasiti v aprovizačnem uradu na Poljanski cesti 13, I. nadstr. v petek, dne 7. marca, kjer dobijo nove izkaznice za meso. Prinesti je seboj: 1) staro izkaznico za meso; 2) rumeno ali zeleno rodbinsko legitimacijo; 3) železničarji, nakupne knjižice, oziroma potrdila o številu oseb in 4) kdor jo ima, izkaznico ubožne akcije. Uradne ure dopoldne od 8. do 12. in popoldne od 3. do 5. ure.

a Dovoz belega kruha iz Hrvatske, ki se prodaja v vojnih prodajalnah v Prešernovi ulici, na Bregu in v Šolskem dvorodu, se v par dneh ustavi. Kdor želi belega kruha, naj si ga takoj nabavi v gori navedenih prodajalnah.

Krvnikova vrv.

Roman. Spisal Aleksander Petöfi.

(Dalje.)

»Tisoč goldinarjev? Totiko denarja sploh ni na svetu!«

»Jaz imam v žepu.«

»Tisoč goldinarjev... ej, joj, samo sanjam, toda res je, da so to približno tako lepe sanje, ko v pretekli noči.«

»Tu imaš, primi, da se prepričaš, da to niso sanje.«

»Resnično!... o, moj prijatelj, zdaj začno zame žalostni časi... zdaj nama ni treba par tednov misliti na to, kaj bova jedla in kaj bova pila. Ali veš kaj? Vse ogrsko vino bom kupil in dal aro že na trgatav prihodnjega leta.«

»Ne, Kaspar, tega denarja ne smeva izdati. Povedal ti bom, zakaj ne. Vidiš, jaz imam otroka, malega, ubogega otroka, ki bi ga bil moral rediti, a ga nisem; morda je v največji bedi, kot nisem bil jaz vseh deset let.«

»Ej, ej, da imaš ti otroka!« je dejal Hiripi zmajajoč z glavo. »Da, zakaj mi pa nisi tega preje povedal? Morda bi bila kaj malega prihranila za revčka. Res je, da živiva precej redno, toda, če bi bila živela še bolj redno, bi si bila lahko prihranila kako vsotico... in kje je tvoj otrok?«

»Daleč od tu... morda štiri dni potovanja. Se danes grem na pot, takoj. Greš z mano, Kaspar?«

»Če grem? Kam ne bi šel s teboj?«

Ne dolgo potem sva sedela v vozu in potovala. V prvem mestu, v katerega sva prišla, sem preoblekel Hiripa. Težko sem ga prisilil, da je oblekel obleko, ki sem jo bil kupil jaz, a tega ga nisem mogel prisiliti, da bi pil od mojega denarja. »Gospodariti z denarjem je lahko, a kaj bo ostalo otroku?« je dejal. In kamorkoli sva prišla, je šel na obiske in zapil samo to, kar je nabral. Samo toliko denarja me je prosil, da je kupil sodček vina. Dal sem mu ga. Sodček je ukazal nesti na dvorišče, izvelkel je pipo in se radoval nad tem, ko je vino teklo iz sodčka. Končno sva prišla v mesto, kjer je moja mladost... Beti... Roza...! moj otrok... in Ternjej... ha! — Deset let me že ni bilo tu. Kako se je mesto pomladilo v tem času! Kako sem se postaral v teh desetih letih!

16.

Hiša, v kateri je umrla Beti in kjer je bil moj otrok rojen, je stala v zapuščenem in ubožnem delu mesta. Prva moja misel je bila, da jo poiščem. Že tedaj je začela razpadati, ko sem jo obiskoval jaz, zdaj pa je že bila čisto pri koncu. Tram, ki je podpiral sprednjo steno, jo je še držal kvišku. Razpoke so zijale v zidu, edino okno na cesti je bilo zadelano s papirjem.

»Veliko ubožstvo!« sem dejal in vstopil, srce mi je bilo.

Bil sem presenečen. Betina mati je bila uboga, toda v svoji sobi je imela red in čistoto. Dve lepi postelji, par stolov, v sredi dvorane velika miza iz orehovine in pri oknu mala šivalna mizica, na stenah pa so visele podobe, ki so predstavljale

življenje egiptovskega Jožefa, kako so ga prodali bratje trgovcem, v Egiptu pred Faraonom itd. Drugega ni bilo v sobi. Sedaj pa je bila soba prazna. Od sten je padel omet, peč se je sesula. Ustrašil sem se, ko sem zagledal to. Ni mi prišlo na pamet, da morda že kdo drugi stanuje tu notri, ali morda celo nihče, kar je bilo verjetno najbolj.

Vstopil sem popolnoma in zagledal z olajšanim srcem za vrati tuj obraz. Bila je t. kakih 35 let stara gospa. Ležala je bolna na svežnju slame, sicer ni bilo ničesar pod njo, in s svojo staro, obnošeno obleko se je pokrivala. Ob njeni glavi je stal lonček pitne vode, kozarec zdravil in kmečki krožnik, na katerem je ležala kovinasta žlica in ostanki jedi. Mnogo trpljenja in bede sem prestal, a tega sem se ustrašil, tako grozno je bilo.

»Oprostite, da Vas motim, sem dejal. »Mislil sem, da bom naletel na prejšnje starovalce. Zdaj ne vem, kje naj jih iščem.« sem dejal po kratkem molku. »Ste li Vi že dolgo tu?«

»Nekaj tednov že,« je dejala žena s trudnim, počasnim glasom.

»Kdo je stanoval pred Vami tu?«

»Nihče. Bolna in uboga sem prišla v to mesto in poiskala najcenejše stanovanje. To je bilo najcenejše, ker si nihče ni upal stanovati v njem, da se mu ne podere streha nad glavo; jaz želim, da se podere hiša nad menoj in upam, da bo Bog moje upanje uslišal.«

»Uroga gospa, Vi ste zelo nesrečna. Tudi, če bi Vas ne bil videl, Vaše besede pričajo o tem.«

»O, zelo sem nesrečna, najnesrečnejša na svetu! Mnogi trde to o sebi, a če vidite mene, spoznate, da je res tako.«

»Ubogo bitje! Vi trpite veliko pomanjkanje! Od česa se živite?«

»Že davno bi bila poginila, če bi se ne nahajala tu v bližini neka stara gospa, ki skrbi zame. Ah, čemu so usmiljena srca na svetu! Če bi jih ne bilo, bi bila že davno rešena tega trpljenja. Pogosto misli človek, da je storil veliko delo usmiljenja, ko stori ravno nasprotno. Pogosto je dobroti preklestvo. Ta stara žena mi prinaša dan za dnem zdravila in jedi, ali mi jih pošlje po nekem malem dečku.«

»Stara gospa in mlad deček,« sem pomislil. »Koliko je deček star?«

»Kakih deset let gotovo...«

»Če je on! Kje pa stanuje?«

»Tu zgoraj, v bližnji sosesčini...«

»Hvala. Mislim, da so to oni, ki jih iščem jaz.«

»Mali deček je dejal, da so preje oni stanovali v ti hiši.«

»O, potem so gotovo. Mali deček je gotovo raztrgan,« sem vprašal v skrbeh. »Ubožen, a raztrgan ne.«

»Bogu bodi hvala!« sem vzkliknil. »Toda Vi, ljuba gospa, Vi ste... tako... tako... bolj ko Vas opazujem, bolj se mi zdite znana; a ne morem se domisliti... Ali niste Vi Izabela ali Judita?«

»Kako veste moje ime?«

»O, Vi ste tedaj?«

»Vi me poznate?«

»In Vi me ne poznate več?«

»Ne spominjam se...«

»Kako bi se spominjala! Tedaj so bili drugačni časi... Za Vas in zame tudi! Ali še veste? Vi ste potovali v mrzli zimi in ste vzela nekega od Boga in ljudi zapuščenega potepuha na svoj voz in ga rešila, da ni zmrznil.«

»Morda je tako.«

»Ta potepuh sem jaz. Ali se ne spominjate?«

»Od takrat mora biti že dolgo...«

»Približno deset let...«

»Silno dolgo je, ne spominjam se več.«

»Nič ne de. Vi ste bila moja dobrotnica, peljala ste me v svojo sobo, da sem se ogrel in ste mi dala tudi denarja. Ne pozabim razžalitve nikoli, a tudi dobrot ne. Poplačal bom Vašo dobroto!«

»Da. Tedaj me bo vsaj pokopal kdo...«

»O, kako lepa ste bila takrat,« sem ji planil v besedo, da bi jo odvrnil od mračnih misli. »Kako lepa ste bila tedaj!«

»Živela sem prenapro...«

»Ko sem Vas videl sedaj, sem mislil, da imate 35 let.«

»Komaj 25 jih imam. V mladosti sem se postarala in v bedi bom končala... Toda ne smem tajiti, da sem to zaslužila. Ko bi ne bila tako! Nezaslužene bolečine prenese človek lažje ko zaslužene. Zaslužila sem, da je prišlo tako in samo to mi daje upanje, da ne bo trajalo dolgo. O, moji starši, ki sem jih spravila v grob radi žalosti in sramote; če se najdemo na onem svetu, kako se bo upala Vaša propala hči pogledati Vam v obraz? ...«

Bolesten vzdih se ji je izvil iz prsi, ki so hotele razpočiti. Oči so ji izstopile in strmele brez bleska v nizek strop sobe. Njena usta so bila odprta... mrtva je bila.

Zahajajoče solnce je razlilo rdeče žarke skozi okno na modre ustnice umrle, na njen beli, suhi obraz.

17.

Z odkritim veseljem in lahko rečeno, s čustvom, sem stisnil sina na srce.

Bil je živ, temnoek, rjavolas dečko.

»Vi ste tedaj moj oče?« je vprašal in zrl dolgo in ljubeče v me.

»Da, moj ljubi sin, to je on,« je dejala starka in jokala od veselja.

»Jaz sem tvoj oče, sin, jaz!« sem dejal, ponosen, da imam tako krepkega sina.

»Lep mož,« je dejal moj sin, ki se me ni mogel nagledati. »In če bi bil še mnogo lepši ko je, bi bil komaj tako ko jaz.«

»Ali boš tiho? Nesramen deček!« je zavpila stara mati v uhlinjeni jezi. »O, moj gospod, ta deček je tako poreden, da mu ga ni para. Ni dolgo od tega...« In stara mati ni mogla dopovedati dosti porednosti o mojem sinu, ki je z veseljem poslušal to pripovedovanje.

»Ti si pogumen dečko, moj sin,« sem dejal in ga potrepil po rami, ko je umolknila babica. »Zadovoljen sem s teboj.«

(Dalje.)

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«,
Odgovorni urednik Viktor Cenčič.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.